

A FŐVÁROSI LÓVASÚT

1866-ban indult el az első hazai közforgalmú lóvasút a pesti Széna tér és az újpesti Városkapu között.

A legelső pesti lóvasutat már 1827. augusztus 20-án megnyitották, viszont ezt kizárólag teherszállításra használták és csak egy évig működött. A város egyre növekedett, így egyre nagyobb szükség volt személyszállításra is alkalmas tömegközlekedési eszközökre. 1832-től már megjelentek az utcákon az omnibuszok, majd 1863-ban Károlyi Sándor gróf felvetette egy ló vontatta kötőtpályás közlekedési útvonal kiépítését, újpesti uradalmi birtokai és Pest között. Károlyi 1865-ben megalakította a Pesti Közúti Vaspálya Társaságot (PKVT) és innentől kezdve semmi nem akadályozta meg az első lóvasúti pálya kiépítését.

1866. július 30-án az átadási ünnepség után került sor az első útra a Széna (mai Kálvin) tér és Újpest között. Két zárt és három nyitott kocsiba lehetett beszállni, melyeket két-két ló húzott. A város és a PKVT vezetőin kívül újságírók, de még egy cigánybanda is részt vehetett a történelminek számító utazáson, amely mindössze 37 percig tartott.

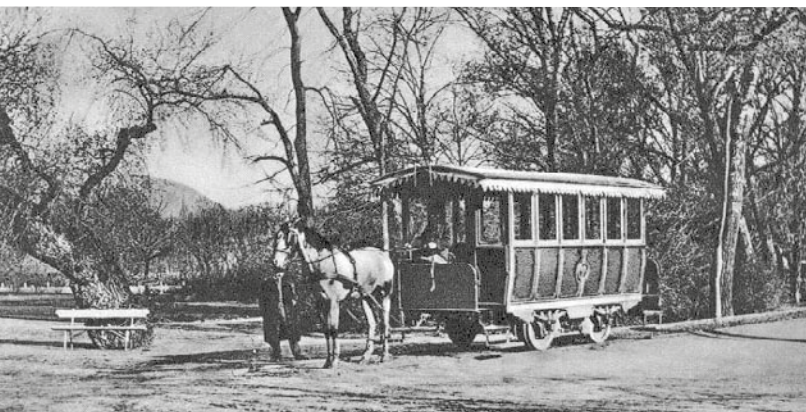
A városlakók nagyon gyorsan megszerették az új közlekedési eszközt. Megbízható volt, gyorsan és rendszeresen közlekedett, nem rázta úgy össze utasait, mint az omnibusz, és üzemgazdasági szempontból is hatékonyabbnak bizonyult a fenntartása.

Az akkoriban még javarészt írástudatlan utazóközönségre való tekintettel az egyes viszonylatokat színes zászlókkal is megjelölték, a kőbányai viszonylat például piros-fehér zászlót kapott. Az utazás során három kocsiosztály között választhattak az utasok és a jegyárak természetesen ennek megfelelően alakultak, az első osztályon 20, a másodikon 15, a harmadikon 10 krajcárt kellett fizetni az utazásért. Voltak azonban kedvezmények is, többek között a gyári munkásoknak, akik 20-25 %-kal csökkentett árú jeggyel utazhattak. Az első napi bevétel 130 forint volt, de a rákövetkező napokban már 200 forint is befolyt a jegyárakból, ami akkoriban jelentős összegnek számított. Az első hónapban 57 ezren utaztak a lóvasúton, később, a fénykorban, 1890-ben 10 millió, 1892-ben 18 millió utast regisztráltak évente. Akkoriban az éves bevétel megközelítőleg 1,7 millió forintot tett ki. Csakhamar olyannyira fellendült a lóvasút forgalma, hogy nemcsak szabályozni kellett az egy kocsin utazók számát, de a túlzásfúltság elkerülése érdekében a jegyeket is elővételen kellett megvásárolni.

Hamarosan elkezdődött az újabb vonalak építése. 1868-ban adták át a Városliget és Kőbányai közötti pályát, majd 1872-ben Újpest és Rákospalota között avattak fel egy új szakaszt. Ez utóbbi érdekessége, hogy a 12-es villamos ma is ennek a nyomvonalán halad.

1868-ban alakult meg a Budai Közúti Vaspálya Társaság, melynek célja az volt, hogy Budán is kialakítsák a lóvasúti közlekedés feltételeit. A Lánchídtól Óbudáig és a Pálffy (mai Bem József) tértől Zugligetig futott az első két vonal. Később a Margitszigeten kiépített lóvasutat is ők működtették. 1878-ban a tőkeerősebb pesti társaság 110 ezer forintért felvásárolta a budait, a két cég összeolvadt és Budapesti Közúti Vaspálya Társaság (BKVT) néven tevékenykedett tovább.

1889-ben már több mint 45 kilométer hosszú útvonalon közlekedtetett a városban járatokat a BKVT. 350 kocsi, 31 járat és 1200 ló kellett a mindennapi menetrend szerinti közlekedés biztosításához.

Nagy változást hozott, amikor 1887-ben megjelent az első villamos a fővárosban. Október 1-jén adta ki a minisztérium a próbavonal engedélyét, az első, 1 km hosszú vonalat pedig a Nyugati pályaudvar és a Király utca között hozták létre. Az első villamos délután fél háromkor indult el 1887. november 28-án, és ez a szerelvény már utasokat is szállított.

A budapesti városatyák 1894-ben döntöttek a lóvasutak átalakításáról. Az utolsó járat 1898. június 7-én tette meg búcsúútját a Déli pályaudvar és a János kórház közötti szakaszon. Csak a Margitsziget volt kivétel, ott még 1928 áprilisáig jártak a ló vontatta kocsik, ezután már végleg eltűntek Budapest utcáiról és helyüket átvette a villamos.

Források:

http://www.bkv.hu/hu/150_eve_indult_utjara_az_elso_lovasut_20160729

http://cities.blog.hu/2013/04/13/85_eve_tunt_el_a_budapesti_lovasut

<http://www.origo.hu/tudomany/tortenelem/20160730-lovasut-kotott-palyas-kozlekedes-budapest.html>

<http://mult-kor.hu/olyan-nepszeru-volt-az-elso-pesti-lovasut-hogy-csak-eloveltenben-lehetett-jegyvet-venni-ra-20160801>

<http://www.lovasok.hu/index.php?i=1947>

http://www.bkv.hu/hu/kiadvanyaink/120_eves_a_budapesti_villamos_vasuti_kozlekedes

Összeállította: Sass Ildikó Anita

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN